

Hållbarhetsredovisning 2016

VD har ordet

Tranemobostäder AB är sedan 2001 certifierade enligt miljöledningsstandarden ISO 14001 och tillsammans med personalen har vi arbetat fram etiska riktlinjer och en etisk handbok som blivit en självklar del av företagets verksamhet. Med ledord som god miljö, arbetsmiljö och ett tydligt ställningstagande mot korruption, är ett naturligt nästa steg att införa en hållbarhetsredovisning. Hållbarhetsredovisningen kommer att stödja och tillsammans med övriga styrdokument komplettera bolagets verksamhetsstrategi för att säkerställa nuvarande och kommande generationers möjligheter till en trygg och sund boendemiljö.

På kort sikt innebär detta att upprätta en hållbarhetsredovisning, på medellång sikt ska implementeringen av ett livscykelperspektiv påbörjas i bolagets samtliga verksamhetsled som ny-, till- och ombyggnation samt rivning. På längre sikt är bolagets uttalade vision att inte lämna några ekologiska fotavtryck efter sig. Detta förutsätter en ekonomi i balans och ett socialt ansvarstagande för såväl de egna kunderna som för kommunen och dess invånare.

Tranemobostäders vision är

"Ett boende utan ekologiska fotavtryck i harmoni med och av naturen".

Rolf Granlöf

VD

HÅLLBARHETSREDOVISNING AV VERKSAMHETSÅRET 2016

VAD ÄR HÅLLBARHET?

"Att utvecklingen tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov". Detta är den mest kända definitionen av hållbarhet och kommer från Brundtlandkommissionens rapport *Vår gemensamma framtid* 1987.

Hållbar utveckling består av tre delar:

Ekologisk hållbarhet - att långsiktigt bevara vattens, jordens och ekosystemens produktionsförmåga

och att minska påverkan på naturen och människans hälsa.

Ekonomisk hållbarhet - att hushålla med mänskliga och materiella resurser på lång sikt.

Social hållbarhet - att bygga ett långsiktigt stabilt och dynamiskt samhälle där grundläggande mänskliga behov uppfylls.

HÅLLBAR VERKSAMHET

Tranemobostäder AB är helägt av Tranemo kommun. Bolaget drivs utifrån ägarens syfte med det allmännyttiga bostadsbolaget och kommunens prioriterade mål. Hållbarhetsfrågor värderas högt hos oss såväl som kommunen.

Våra medarbetare arbetar dagligen för att kunna erbjuda våra cirka 1.300 hyresgäster ett bra boende. Totalt förvaltar bolaget 815 hyreslägenheter och 52 lokaler i 13 orter inom kommunen. Vårt huvudkontor är beläget i Tranemo och vår personal utgår från detta.

Bolagets styrelse och lekmannarevisorer utses av kommunfullmäktige. Tillsammans med VD diskuterar styrelsen årligen bolagets strategiska fokusområden inom hållbarhet. Utifrån dessa utformar vi en konkret handlingsplan och rapporterar tillbaka löpande under året.

Tranemobostäders omsättning och resultat under året redovisas i årsredovisningen. Bolaget är självfinansierat och mottar inga bidrag.

Vi har under året inte erhållit några utmärkelser.

INRIKTNING OCH OMFATTNING

Verksamheten berör direkt eller indirekt ett stort antal intressenter såsom hyresgäster, medarbetare, entreprenörer, organisationer, företag, ägare, styrelse, grannar och samhället i övrigt. Bolagets agerande har således stor påverkan på miljön, samhället och samhällsekonomin varför hållbarhetsredovisningen lyfter fram de mest betydelsefulla aspekterna och händelserna under året. Uppgifter om förbrukningar och andra resultat hämtas från bolagets ekonomisystem, fastighetssystem och andra under året framtagna rapporter.

Styrelsen tog 2013 beslut om att vår tidigare miljöredovisning ska ersättas med en likaledes årlig hållbarhetsredovisning. Redovisningen gäller hela bolaget. Hållbarhetsredovisningen för 2015 publicerades 2016-03-30.

Informationen i vår hållbarhetsredovisning har inte granskats av tredje part, men det är vår bedömning – och vårt mål – att informationen i års- och hållbarhetsredovisningen kommer att uppfylla GRI:s informationskrav för tillämpningsnivå C (Core) när införandet är klart. Vi avser att successivt införa all information för att nå GRI G3 (C-nivå) i hållbarhetsredovisningen.

SAMARBETE FÖR EN LÅNGSIKTIG OCH HÅLLBAR FASTIGHETSFÖRVALTNING

Tranemobostäder ingår tillsammans med fyra andra allmännyttiga bostadsbolag (Stiftelsen Bollebygds Hyresbostäder, Fristadbostäder AB, Stubo AB och Vårgårda Bostäder AB) i Miljönätverket Sjuhärad, där vi tillsammans kontinuerligt arbetar aktivt med miljö-, arbetsmiljö-, kvalitets- och CSR-frågor. Nätverket har en gemensam resurs i form av en anställd verksamhetssamordnare som driver dessa frågor.

Miljönätverket har även ett i stora delar gemensamt integrerat verksamhetsledningssystem som finns tillgängligt via miljönätverkets hemsida (*7miljö.se*). Alla ingående bolag är certifierade enligt miljöledningsstandarden ISO 14001.

Nätverket har även tagit fram en gemensam etik- och moralhandbok, som harmoniserar med Tranemobostädernas etiska riktlinjer. Miljönätverket har träffats vid flera tillfällen i olika konstellationer. De miljöansvariga i bolagen har regelbundna träffar. Interna revisioner utförs av Miljönätverket Sjuhärads revisionsgrupp.

Branschorganisationen SABO, där Tranemobostäder är en aktiv medlem, arbetar löpande med hållbarhets- och opinionsfrågor.

I maj 2016 certifierade vi oss enligt den uppgraderade miljöledningsstandarden ISO 14001:2015. Vi har varit certifierade enligt ISO 14001 sedan 2001.

VÅR INTERNA KONTROLL

För att bolaget ska uppfylla sina mål krävs att verksamheten är effektiv och ändamålsenlig, att all rapportering är tillförlitlig och att lagar och förordningar efterlevs. Riskanalys och internkontrollplan finns på plats för att ge en rimlig försäkran om att detta fungerar.

Hela verksamheten har setts över avseende bl.a. korruption och granskningen visade inga tecken på att bolaget eller medarbetare har agerat i strid med före-

tagets etikhandbok och etiska riktlinjer. Alla medarbetare utbildas också kontinuerligt i etik- och hållbarhetsfrågor. Den interna riskanalysen och internkontrollen har också stärkts för att säkerställa att lagar och regler följs. Bolaget var vid upprättandet av denna redovisning inte inblandat i några tvister eller rättsprocesser med koppling till hållbarhetsfrågorna, ej heller dömt till böter eller sanktioner.

ANSVAR, STYRNING OCH ÄGARFÖRHÅLLANDEN

Styrning

Styrelsen fastställer årligen styrelsens arbetsordning och VD-instruktion, attestinstruktion samt ett antal policydokument och andra styrdokument. Genom tydlig ansvarsfördelning samt kunskap och förståelse för dessa dokument tillsammans med bolagets gemensamma värderingar skapas förutsättningar för att uppnå en god kontrollmiljö.

Riskbedömning och kontrollaktiviteter

Att identifiera de risker som bedöms som mest väsentliga i bolagets verksamhet är av yttersta vikt. Riskbedömningen i den interna kontrollplanen omfattar bolagets alla väsentliga processer och även omvärldsfaktorer. I den interna kontrollplanen finns aktiviteter som syftar till att reducera identifierade risker som utvärderas och uppdateras löpande.

Tranemobostäder har även tagit fram övergripande och detaljerade mål som uppdateras årligen. För att säkerställa att aktiviteterna i internkontrollplanen och målen genomförs, tas en årlig handlingsplan fram. Denna handlingsplan stäms av och följs upp löpande under året.

Uppföljning/förbättring

Det sker löpande uppföljning och olika tester av kontrollaktiviteter för att säkerställa att risker hanteras på ett betryggande sätt.

Styrelsen utvärderar löpande information som VD och revisorerna lämnar. Styrelsen gör årligen en genomgång av den interna kontrollplanen samt beslutar om det fortsatta arbetet. De externa revisorerna och lekmanarevisorerna lämnar sina rapporter av-

seende årets granskning. Bland annat dessa rapporter ligger till grund för vidare utveckling av den interna kontrollen.

Information och kommunikation

Det finns riktlinjer, rutiner och checklistor som uppdateras och kommuniceras löpande med berörda medarbetare, för att säkerställa att verksamheten är effektiv och ändamålsenlig. Det finns vidare rutiner och instruktioner för hur väsentlig information kommuniceras till styrelse, företagsledning, medarbetare och övriga intressenter.

Ägare

Tranemobostäder AB är helägt av Tranemo kommun och bolagets ägardirektiv har antagits av kommunfullmäktige. Direktivet innefattar mål, motiv och affärsidé för bolaget.

Kommunfullmäktige utser styrelse och lekmanrevisorer för bolaget samt fastställer bolagsordning och utser en representant att föra ägarens talan vid årsstämman. Årsstämman beslutar om:

- Fastställande av resultat- och balansräkningen
- Disposition av vinst eller förlust samt utdelning
- Val av styrelseledamöter och, i förekommande fall, revisorer
- Ersättning till styrelse och revisorer
- Övriga viktiga frågor

Styrelse

Styrelsens politiska sammansättning motsvarar mandatfördelningen i kommunfullmäktige.

Styrelseordförande ska genom kontakter med VD följa bolagets utveckling mellan styrelsemötena samt svara för att styrelsens ledamöter löpande får den information som krävs för att kunna fullfölja uppdraget.

Styrelsen utvärderar årligen inriktningen för sitt arbete, arbetsformer och arbetsklimat samt kompetens för att vidareutvecklas och säkerställa utfört uppdrag. Styrelseutbildning genomförs var fjärde år.

Kommuninnevånarna påverkar indirekt styrelsens sammansättning genom val till kommunfullmäktige vart fjärde år. Mellan valen kan kommuninvånarna komma i kontakt med styrelseledamöterna antingen genom kommunens växel eller via ledamöternas respektive partiorganisation.

VD

VD leder verksamheten i enlighet med den av styrelsen fastställda VD-instruktionen samt utifrån lagar och förordningar som reglerar verksamheten. VD är

föredragande i styrelsen, men ingår inte som ledamot, och ansvarar för att ge styrelsen nödvändiga och så fullständiga beslutsunderlag som möjligt. VD ansvarar även för att beslut som fattats av styrelsen verkställs samt för bolagets löpande förvaltning.

Revisorer

Varje år genomgår Tranemobostäder två slags revisioner. En revision av årsredovisningen, samt styrelsens och VD:s förvaltning baserad på aktiebolagslagens krav, som utförs av auktoriserade revisorer enligt aktiebolagslagen. Den andra utförs av lekmän som utses av kommunfullmäktige.

Revisionen enligt aktiebolagslagen syftar dels till att säkerställa att årsredovisningen är upprättad enligt årsredovisningslagen och ger en i allt väsentligt rättvisande bild av bolagets finansiella resultat och ställning, dels att VD och styrelse inte handlat i strid med tillämpliga lagar och regler samt ett uttalande om föreslagen vinstdisposition. Revisionen beaktar de delar av den interna kontrollen som är relevanta för upprättande av årsredovisningen, men har inte som syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. Den lagstadgade revisionen redovisas i en revisionsberättelse till årsstämman.

Lekmannarevisionens uppdrag och arbetsformer regleras genom kommunallagen, aktiebolagslagen och Tranemo kommuns revisionsreglemente. Lekmannarevisionen har till syfte att bedöma om bolagets verksamhet är ändamålsenlig och ekonomiskt tillfredsställande och att den interna kontrollen är tillräcklig. Lekmannarevisorerna upprättar en granskningsrapport och en granskningsredogörelse som behandlar bolagets verksamhet och interna kontroll. Granskningen redovisas till kommunfullmäktige.

Eftersom bolaget är certifierat enligt miljöledningstandarden ISO 14001 revideras bolaget minst tre gånger årligen avseende sitt verksamhetsledningssystem. Dels en omcertifierings/uppföljande revision som utförs av vårt externa revisionsorgan (f.n. SP Certifiering), dels minst två internrevisioner som utförs av revisorer från Miljönätverket Sjuhärad.

Rapportering till ägaren

Bolaget upprättar helårsprognos den 30 april och delårsbokslut med helårsprognos den 31 augusti. Inför verksamhetsåret upprättas budget.

Arbetet med verksamhetsledningssystem och utfallet av detta redovisas en gång per år under ledningens genomgång. *Ledningens genomgång* har hållits vid ett tillfälle under året (2016-06-15). Miljö finns som en fast punkt på agendan för styrelsemöten.

PERSONAL OCH ORGANISATION

Företagets VD Rolf Granlöv har det övergripande ansvaret för hållbarhetsarbetet och verksamhetsledningssystemet. Jacob Andersson fungerar som miljöansvarig och ansvarar för det operativa miljöarbetet, Annika Björklund-Fagrell har rollen som internrevisor i Miljönätverket. Alla medarbetare förväntas emellertid ta sin del av ansvaret för företagets hållbarhetsarbete och arbetet med ledningssystemet.

Sandra Petersson anställdes som uthyrare, Andrew Speak som hantverkare och Daniel Hyvönen som målare under 2016.

Under året har ett flertal informationstillfällen ägt rum vid personal- och gruppmöten.

Personalens genomgång hölls 2016-06-22.

POLICYER OCH RIKTLINJER

Tranemobostäder har antagit en miljö- och kvalitetspolicy som uttrycker våra ambitioner med ledningsarbetet. Nuvarande policy antogs av styrelsen 2016-09-20 och bedöms årligen i samband med ledningens genomgång.

Miljö- och kvalitetspolicy:

Tranemobostäder AB är ett allmännyttigt bostadsbolag som strävar efter det goda boendet. Vi skall bedriva vår verksamhet så att vi ser till att miljöhänsyn tas och god kvalitet upprätthålls i alla led, från projektering och produktion till förvaltning och rivning.

Vi skall i all vår verksamhet bedriva ett ständigt förbättringsarbete, samt förebygga föroreningar till luft, vatten och mark.

Vi skall hushålla med resurser och använda bästa möjliga teknik där så är ekonomiskt försvarbart så att naturtillgångar nyttjas effektivt, samt i första hand välja material som inte skadar människor, djur eller natur.

Vi skall i all verksamhet följa gällande lagstiftning och övriga relevanta krav som vi berörs av.

Vi skall kontinuerligt öka våra medarbetares, leverantörers och kunders miljö- och kvalitetsmedvetenhet, inspirera till ett personligt engagemang och därigenom gemensamt skapa förutsättningar för en miljöanpassad förvaltning med god kvalitet.

Miljö- och kvalitetspolicyn har kommunicerats till samtliga anställda, styrelsen, samt till entreprenörer och andra externa intressenter. Den finns tillgänglig på företagets hemsida.

Tranemobostäder har även antagit en arbetsmiljö- och etikpolicy, samt infört etiska riktlinjer som ska följas av samtliga medarbetare och entreprenörer. Utöver detta är Miljönätverkets Etik- och Moralhandbok införd i organisationen och kommunicerad till entreprenörer, hyresgäster, styrelse m.fl.

Vi har utarbetat en vision för bolaget med tillhörande affärsidé och affärsplan.

MILJÖPÅVERKAN

Tranemobostädernas miljöarbete uppfyller de krav som ställs i den internationella miljöledningsstandarden ISO 14001 och företaget har varit certifierat sedan 2001-12-11. Sedan dess har löpande tredjepartsrevisioner utförts och certifikatet förnyats var tredje år.

Tranemobostädernas verksamhet ger i första hand upphov till miljöpåverkan inom följande nyckelområden:

- Förbrukningar (el, vatten, samt energi för uppvärmning och varmvattenberedning)
- Avfall (hushållsavfall och avfall från företagets egen verksamhet)
- Kemikaliehantering (inköp, användning, förvaring mm)
- Transporter och fastighetsskötsel (förbrukning av drivmedel, utsläpp mm)
- Inomhusmiljö (buller, fukt, mögel, radon m.m.)

Företagets hyresgäster har tillsammans en stor påverkan på miljön genom sitt utnyttjande av lägenheterna och sina olika livsstilar.

Miljöaspekter

Verksamhetens miljöaspekter (dvs hur skulle kunna påverka miljön negativt) finns samlade i ett miljöaspektsregister där bedömning och identifiering av de betydande miljöaspekterna har gjorts.

Våra betydande miljöaspekter bedöms vara:

- Förbrukning av el för uppvärmning
- Resursförbrukning i form av osorterat avfall från främst våra hyresgäster
- Eventuell exponering av radon i våra lägenheter
- Utsläpp av bl.a. partiklar, koldioxid och kolväten, samt förbrukning av fossila bränslen vid transporter och maskinanvändning
- Projekt och entreprenader

Miljöaspektsregistret revideras minst en gång årligen och beslutas vid ledningens genomgång.

KLIMATFÖRÄNDRINGAR

På sikt får vi se mer av det som redan märks idag: mer nederbörd, varmare vintrar, instabil väderlek och det påverkar naturligtvis våra bestånd. Både positivt, men främst negativt. Några frågeställningar som vi bör arbeta med i ett längre perspektiv:

Ökad nederbörd:

- **dyrare vatten** – Vi ser redan nu en förändrad nederbörd med fler skyfall och längre torrperioder, minskad nederbörd under vintrarna etc. Vatten kommer att bli en bristvara om grundvattennivåerna sjunker pga förändrad nederbörd, dessutom ger intensivt regnande mer urlakning av ämnen ur marken vilket försvårar och fördyrar vattenreningen.
- **ökad översvänningsrisk** – Hur säkrar vi byggnaderna? Vad har kommunen för planer för klimatförändringar? Hur planerar vi nybebyggelse? Hur bygger vi mer klimatsäkert? Fler vattenskador etc.
- **större slitage på framför allt fasader** – Intensivt regnandet sliter hårt på våra hus, fler vatten- och frostskador.

Temperaturförändringar:

- i och för sig ger högre temperaturer lägre energiförbrukning, men vi får en mer svårplanerad variation i värmen. Ekonomiskt ger det förmodligen ingen besparing, men det sliter på våra byggnader.
- om vi behöver mer energi under vår och höst och mindre under vinter, ger det mer och bättre utrymme för alternativa energikällor som solceller (el) och solpaneler (värme).

När det gäller energi- och vattenpriserna ser vi redan idag att de fasta kostnaderna ökar drastiskt, vilket får till följd att de insatser vi gör inte leder till ekonomiska besparingar. Alternativet att inte göra något alls leder dock till att dessa kostnader skjuter i höjden, så vi måste självfallet fortsätta jobba med besparingar för att hålla kostnaderna på något sånär samma nivå.

MÅL OCH RESULTAT

Policyernas vision och ledningssystemets krav på ständig förbättring ska förverkligas genom att företaget ställer upp övergripande och detaljerade mål. Målen är kopplade till de betydande miljöaspekterna. Åtgärder som ska säkerställa att målen nås finns samlade i handlingsplaner med ansvarsfördelning och tidsangivelser.

De detaljerade mål som omfattar förbrukningar redovisas i denna hållbarhetsredovisning, övriga återfinns i dokumentet *Detaljerade mål*.

MÅL

Tranemobostäder ska:

- medverka till minskade förbrukningar (energi, vatten och avfall) i alla fastigheter
- förbättra inköps- och upphandlingsprocesserna för att bl.a. vår negativa miljöpåverkan
- förbättra vår interna och externa kommunikation
- förbättra inomhusmiljön för våra hyresgäster
- öka medvetenheten och kunskapen genom utbildning, information, samt genom leverantörs- och entreprenörskrav
- förbättra bolagets CSR- och arbetsmiljöarbete
- utveckla attraktiviteten och tryggheten i våra områden
- säkerställa långsiktighet i organisationen för att upprätthålla och utveckla verksamheten

---

ÅTGÄRDER SOM HAR GENOMFÖRTS UNDER ÅRET:

- Certifiering mot den nya miljöstandarden ISO14001:2015 av vårt certifieringsorgan SP.
- Genomfört två internrevisioner.
- Systematiskt utbyte till snålspolande perlatorer i våra lägenheter.
- Bytt ut elpannor mot från/tilluftvärmepumpar på Svanvägen 1-5 och Valthornsvägen 1A.
- Förnyat gamla värmepumpar till nya från/tilluftvärmepumpar på Lindstorpsvägen 13-15.
- Palmgatan 5B har fått en frånluftsvärmepump.
- Nya energibesparande FTX-aggregat har installerats på hela Tvärgatan i Uddebo. Totalt gäller det 9 lägenheter.
- Mätningar av radon har gjorts enligt plan för 2016. Vid förhöjda värden har även "sniffmätningar" genomförts. Åtgärder för dessa fastigheter/lägenheter diskuteras.
- Bytt till LED-belysning på Ängsgatan 4-6-8, Lövängen (omr 1 & 2), Solgårdsg. 10 (trapphus), samt stolpar på Kalvängen.
- Trelleborgsv 1 i Tranemo: Byte av värmebatteri till luftvärmepump och FTX-aggregat.
- Bytt ut 2 värmepumpar med CFC, samt en värmepump med R22 mot nya med propan.
- Fönsterbyten på Torgvägen 2
- 3 fastigheter på Envägen fått nytt tak.
- Ändrat elavtal så att vi nu har Naturskyddsföreningens Bra Miljöval från Borås Elhandel.
- Bytt ut 41 kyl/frys till nya miljö- och energimässigt bättre.
- Inlett utredning om höga vattenförbrukningar.
- Reviderat rutiner för inköp och tagit fram riktlinjer för direktupphandling.
- Hållt en entreprenörsträff.
- Påbörjat utbyte av kvicksilver- och glödlampor utomhus i Dalstorp, Tranemo och Grimsås.
- Rensning i utemiljön (buskar mm) i Lövängen (Tranemo).
- Informera berörd personal om hantering av farligt avfall och transportdokument.
- Övergång till nytt fastighetssystem (Incit).
- Genomfört nödlägesövning för kontoret.
- Infört ett digitalt system (EcoOnline) för hantering av faromärkta produkter och säkerhetsdatablad.

Under året har olika arbetsgrupper inom miljö nätverket arbetat med att revidera existerande styr- och hjälpdokument, samt ta fram nya för de delar som saknats i ledningssystemet.

AKTUELLT INFÖR NÄSTA ÅR

- Uppföljande revision mot miljöledningsstandarden ISO 14001 av SP Certifiering.
- Minst två interna revisioner kommer att utföras av Miljönätverket Sjuhärads revisionsgrupp.
- Fortsatt arbete med att ständigt förbättra vårt ledningssystem.
- Fortsatt utbyte av kyl/frys/sval till nyare, energisnålare modeller.
- Löpande utbyte av vattenbesparande utrustning (perlatorer etc).
- Ta fram kontinuitetsplan för kontoret.
- Fortsatt arbete med säkerhet, bl.a. hot- och våldssituationer.
- Revidera rutinen för upphandling, samt revidera inköspolicyn.
- Fortsatt utredning av höga vattenförbrukningar i vissa byggnader.
- Fortsatt radonmätning i beståndet.
- Löpande utbyte till LED-lampor utomhus och i gemensamma utrymmen.
- Utbyte av minst tio elpannor mot värmepumpar.
- Projektering av nybyggnation med solceller.

RESULTAT/AVSTÄMNINGAR

1998 och 2004 utgjorde referensår för tidigare mål och redovisas därför. Nuvarande referensår är 2009.

Förbrukningen för uppvärmning, varmvatten och el redovisas per kvadratmeter uttryckt i A_{temp} (tempererad area). Vattenförbrukningen i BOA+LOA (bostads- och lokalarea).

I slutet av redovisningen jämförs resultaten med nyckeltal från SABO, SCB och genomsnittet för Miljönätverket Sjuhärad (föregående år).

Vi redovisar inte längre avfall och återvinning eftersom vi har mycket liten möjlighet att påverka detta.

UTHYRNING

Eftersom ett flertal av förbrukningssiffrorna vägs mot uthyrningsbar och uthyrd yta, redovisas även dessa uppgifter här.

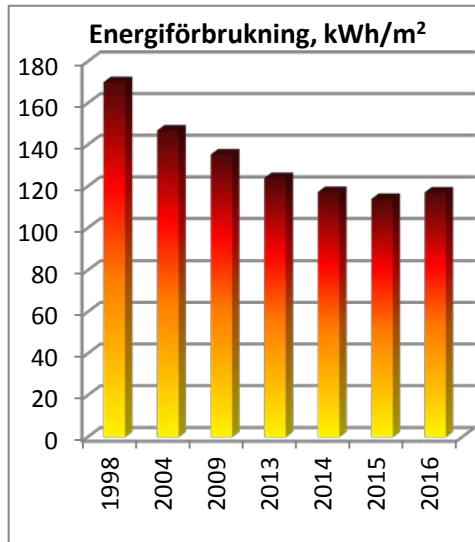
För att ge en bra bild av företagets miljöprestanda redovisas mätetalen för vatten i förhållande även till uthyrningsgraden (beräknad på antalet uthyrda bostäder och lokaler per tid under året).

Lägenheter med kallhyra (vars förbrukning inte ingår i våra uppgifter) räknas inte med i arean när det gäller förbrukning för uppvärmning och varmvatten.

Uthyrningsbar yta lägenheter, m ² BOA	55 248
Uthyrningsbar yta lokaler, m ² LOA	6 447
Uthyrningsbar yta totalt, m ² BOA+LOA	61 695
Uthyrningsbar yta totalt, m ² A_{temp}	73 510
Uthyrningsbar yta totalt exkl kallhyra, m ² A_{temp}	60 499
Uthyrningsgrad, % (BOA)	98,4%
Uthyrd yta, m ² BOA+LOA	60 811
Antal lägenheter	815
Antal lokaler	52

ENERGIFÖRBRUKNING

Mål nr	Detaljerat mål	Mätetal	Resultat
DT1-1	Energiförbrukningen för uppvärmning och varmvatten ska minska med minst 14% till år 2020 jämfört med 2009.	Energiindexkorrigerad förbrukning kWh per m ² (A _{temp})	Minskat 13,5%

Den totala energiindexkorrigerade energiförbrukningen för uppvärmning och varmvattenproduktion har under perioden 2009-2016 minskat med 1 036 MWh, vilket motsvarar 13%.

Energiförbrukningen i kWh/m² har minskat med 18 kWh/m² (14%).

Den faktiska oljeförbrukningen har under perioden 1998-2016 minskat med 99,6% (839 m³).

Uppgifterna före 2011 är schabloniserade vad gäller A_{temp} och kallhyra. Dessa siffror ger alltså inte en fullt exakt, men ändå mycket god bild av förbrukningen.

Vi är mycket nära att nå vårt mål.

167 av våra 815 lägenheter har kallhyra, dvs de sörjer för den egna värmen. Dessa lägenheter ingår inte i redovisningen.

Energiindex

Energiindex tar hänsyn till den sammantagna effekten av temperatur, sol och vind under ett år. Tack vare detta kan man jämföra energiförbrukningen år för år oberoende av hur varmt/kallt året har varit. Det är SMHI som tar fram aktuella energiindex. Vi använder Gislaved som referensort för energiindexet.

ELFÖRBRUKNING

Den totala elförbrukningen har minskat med 116 MWh (knappt 7%) under perioden 2009-2016.

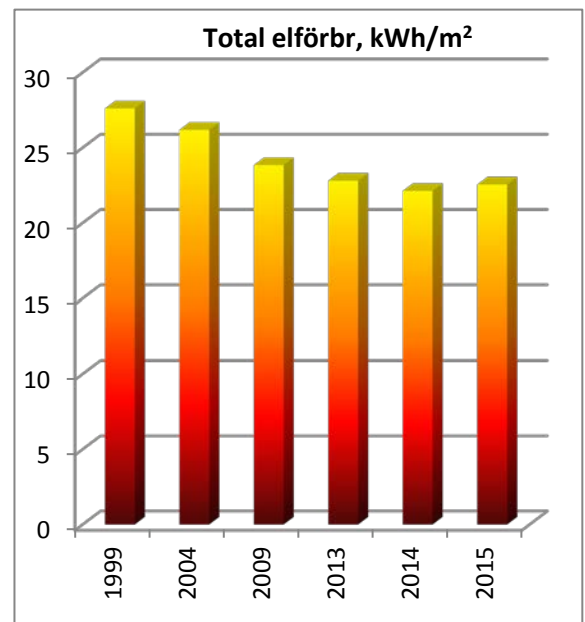
Förbrukningen av el per uthyrningsbar yta har minskat med 1,1 kWh/m² (knappt 5%) under samma period.

2007 inledde vi arbetet med att kontinuerligt byta ut oljepannor mot värmepumpar, vilket naturligtvis ökar elförbrukningen.

Vi kan inte särskilja förbrukningen för fastighetsel och uppvärmning, varför vi här redovisar den totala elförbrukningen. En schabloniserad del (35%, från 2015 45%) av den totala elförbrukningen räknas med i energiförbrukningen för uppvärmning och varmvatten (se ovan).

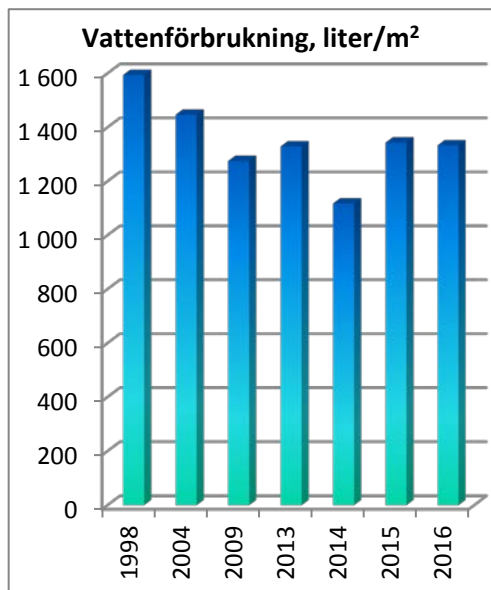
Vi har 100% förnyelsebar el sedan 2014 (undantaget perioden 2015-03—2016-02), så produktionen av vår elförbrukning genererar inget CO₂-utsläpp. Dock blev den hög under 2015 beroende på att miljövalet löpte ut. Vi har idag avtal för Naturskyddsföreningens Bra Miljöval från Borås Elhandel.

Ca 25 lägenheter har el som ingår i hyran, dvs de debiteras inte för sin elförbrukning.

VATTENFÖRBRUKNING

Mål nr	Detaljerat mål	Mätetal	Resultat
DT1-2	Minska vattenförbrukningen till max 1.200 liter/m ² till 2020.	Liter per m ² uthyrd yta	1.333 liter/m ²

Den totala vattenförbrukningen har ökat med ca 7.400 m³ (10%) under perioden 2009-2016. Förbrukningen i liter per uthyrd yta har ökat med drygt 4% (58 liter/m²). Mellan 1998 och 2016 har dock vattenförbrukningen minskat med drygt 16% (261 liter/m²).

Under 2014 hade vi ett mätfel (oklart hur mycket) som gav för låga siffror. Detta mätfel spiller över i 2015 och 2016 års siffror, som blivit högre än förväntat. Över lag så är vattenavläsningarna osäkra eftersom de sker manuellt. Vi kommer att inleda en dialog med kommunen om hur vi kan förbättra mätsäkerheten.

Vattenleverantör är Tranemo kommun. Inga vattenkällor påverkas väsentligen av vår vattenanvändning.

2016 startade vi ett projekt inom Miljönätverket för att utreda hur vi kan höja vattnets värde hos bl.a. våra hyresgäster. Projektet finansieras genom stöd från Boråsregionen och fortgår under 2017.

KÖLDMEDIER

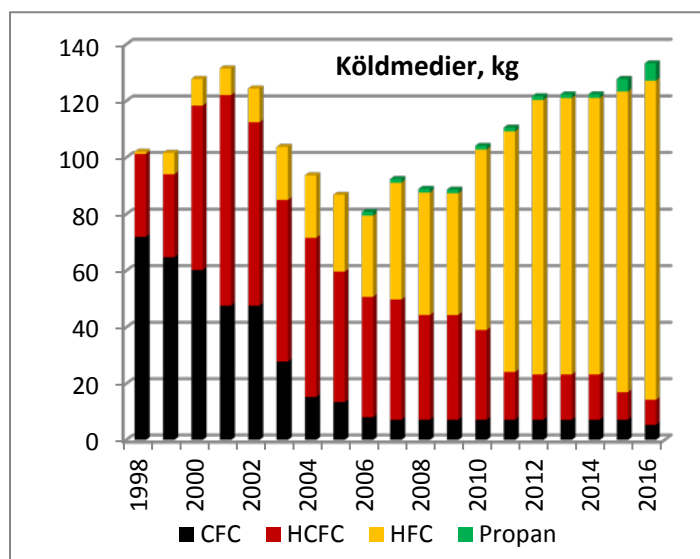
Tranemobostäder hade vid årets slut sammanlagt 133 kg köldmedier i främst värmepumpsanläggningar och avfuktare. Den totala köldmedieanvändningen har sedan 2009 ökat med drygt 44 kg, vilket motsvarar en ökning med 50%.

Anledningen till ökningen under de senaste åren är att oljeuppvärmning bytts mot värmepumpar.

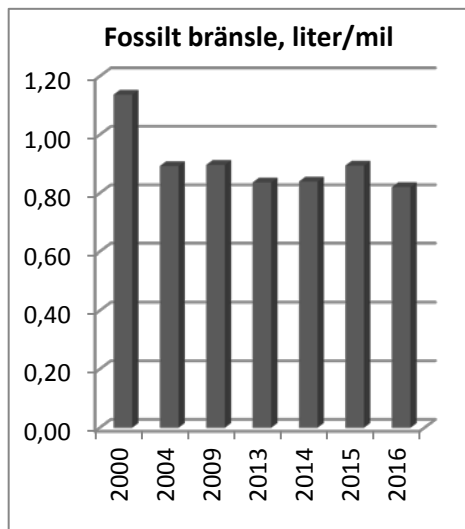
Hushållens vitvaror ingår inte denna redovisning.

Under 2016 har inga läckage av köldmedier rapporterats.

Den nya lagstiftningen som träder i kraft 2017-01-01 innebär att man istället för köldmediemängd låter koldioxidkvaliteter styra kontrollplikten. För vår del innebär det att vi får en ökning till 16 aggregat (tidigare sju) som blivit kontrollpliktiga.

TRANSPORTER

Antalet totalt körda mil jämfört med 2009, har ökat med nästan det dubbla (knapp 7.000 mil). Drivmedelsförbrukningen för tjänstebilarna har ökat med 82% (5.200 liter). Sett till förbrukning per körsträcka, så har förbrukningen minskat med 8,5%.

Det finns flera orsaker till den stora ökningen av antalet körda mil, framför allt har antalet tjänstebilar ökat från 4 till 13 under perioden 2006-2014.

Totalt 36 ton koldioxid släpptes ut från våra transporter under 2016 (schablon för privata bilar). Detta innebär en ökning med 14 ton jämfört med 2009.

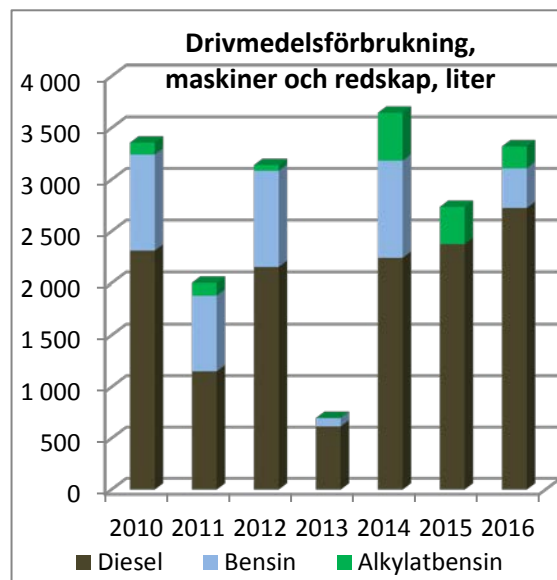
MASKINER OCH MOTORREDSKAP

Totalförbrukningen drivmedel för traktorer, maskiner och verktyg minskade under 2011, vilket främst berodde på att vintrarna detta år var snöfattiga.

All yttre grönyteskötsel och snöröjning/halkbekämpning ligger från och med 2013 på entreprenad. Vi har tyvärr inga uppgifter om entreprenörens drivmedelsförbrukning för 2013, däremot för de följande åren.

Grönnyntreprenören använder främst alkylatbensin till handredskapen, vilket genererar betydligt mindre utsläpp av farliga ämnen, samt ger en förbättrad arbetsmiljö.

Förbrukning från transporter och tjänsteresor ingår inte i diagrammet.

JÄMFÖRELSE OCH ANALYS

A _{temp} för energi & el, BOA+LOA för vatten.	År	Energi (kWh/m ²)	Fastighetsel (kWh/m ²)	Vatten (liter/m ²)	Koldioxid (kg/lgh)
Sabo (Skåneinitiativet)	2015	109	17	1 413	
SCB/Energimyndigheten	2015	135		1 866	
Miljönätverket	2015	103	16	1 279	267
Tranemobostäder	2015	113	23	1 347	632
Tranemobostäder	2016	117	23	1 333	231

Som framgår av siffrorna ovan så ligger Tranemobostäder på relativt normala nivåer när det gäller samtliga förbrukningar.

Energiförbrukningarna är energiindexkorrigerade (gäller ej elen). Vattenuppgiften från SCB är från 2011 (de sammanställer vart femte år).

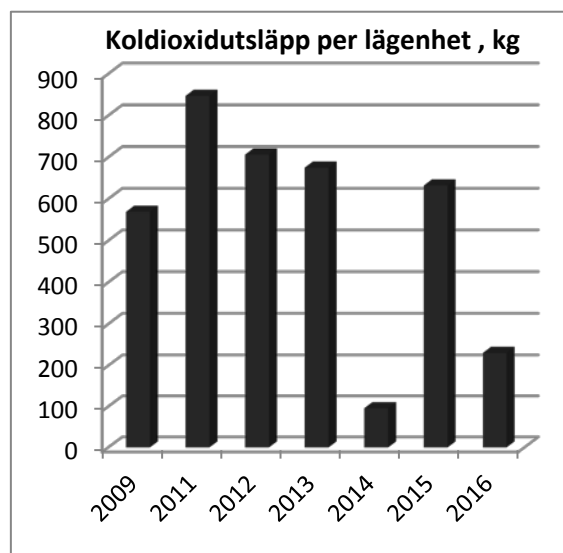
FOSSILT KOLDIOXIDUTSLÄPP

Tabellen visar utsläpp av fossil koldioxid. Uppgifterna för fjärrvärme och el kommer från våra leverantörer, övriga beräknas utifrån omräkningstal.

Minskningen 2011-13 beror dels på att vår fjärrvärmeleverantör har sänkt sina utsläpp, men framför allt på att vi kontinuerligt har bytt ut oljeeldning mot fjärrvärme och värmepumpar.

Den radikala minskningen 2014 beror på att vi bytte till el från fossilfri produktion (dvs utsläppen är så gott som noll). På samma sätt beror den tillfälliga höjningen under 2015 på att vårt miljöval (el) gick ut. Detta är åtgärdat vilket syns i 2016 års siffror (avtalet började gälla en bit in på året).

2009-2016 har vi sänkt vårt årliga fossila koldioxidutsläpp med 293 ton (61%)!

RAPPORTERADE AVVIKELSER, TILLBUD MM

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Avvikelse, egen verksamhet	15	16	11	15	16	36	16	9	23	6	3
Avvikelse, revisioner	32	22	17	22	17	19	15	16	15	26	26
Tillbud				3	1	6	2		1	3	2
Förbättringsförslag										2	1
Kundklagomål									4		2
Totalt	47	38	28	40	34	61	33	25	43	37	34

Andelen rapporterade avvikelser från egen verksamhet är fortsatt låg. Det löpande arbetet med ledningssystemet och ständiga förbättringar är väldigt beroende av denna rapportering.

Under 2016 började vi fokusera mer på kvalitet och relevans än kvantitet när det gäller avvikelser, dvs färre men mer relevanta avvikelser.

LAGKRAV OCH LAGEFTERLEVNAD

Den lagstiftning som berör företagets verksamhet finns specificerad i nätverkets lagförteckning. Denna uppdateras löpande och en lagbevakningstjänst finns att tillgå. Företagets verksamhet berörs även av lokala, kommunala krav, branschöverenskommelser och regionala krav.

Lagefterlevnaden stäms av minst en gång om året. Avstämningen under året visar att vi lever upp till lagkraven.

Bolaget har aldrig varit föremål för sanktioner eller betydande böter till följd av miljöbrott eller annat brott.

KEMISKA PRODUKTER

Tranemobostäder hanterar ett mindre antal olika kemiska produkter och det rör sig i de flesta fall om begränsade mängder. Undan för undan har vi fasat ut de farligaste kemiska produkterna och ersatt dem med mindre skadliga.

Vi fortsätter vårt arbete med att kontinuerligt byta till mindre skadliga och farliga produkter i enlighet

med våra rutiner som innefattar bl.a. Miljöbalkens försiktighets- och utbytesprinciper.

2016 införde vi ett digitalt system för kemikalielistor och säkerhetsdatablad (EcoOnline), vilket förenklat denna hantering. Systemet finns tillgängligt i alla medarbetares smartphones och har underlättat och förbättrat inköp och hantering av faromärkta produkter.

KÖLDMEDIER

För att förhindra nedbrytningen av det skyddande ozonskiktet i atmosfären finns en rad lagar och förordningar som reglerar hanteringen av köldmedier.

Förbud för användning av hårda freoner (CFC) gäller efter 1999-12-31. Små anläggningar som innehåller 900 gram eller mindre får dock efter beslut av regeringen 2004-11-18 användas så länge de fungerar.

Köldmediet HCFC ska vara utfasat senast vid utgången av 2014 (gäller aggregat innehållande 3 kg eller mer). Denna utfasning är vi redan klara med.

Vi har för närvarande sexton aggregat som är kontrollpliktiga. Vilka dessa är framgår av köldmedieförteckningen.

RISKANALYS OCH INTERNKONTROLLPLAN

Under 2013 infördes riskanalys och internkontrollplan hos Tranebo. Drygt 100 olika risker bedömdes och utifrån dessa togs en internkontrollplan fram.

Riskanalysen och internkontrollplanen stäms av och revideras löpande och är en fast punkt på agendan för styrelsemöten.

AVFALL

Alla hushåll har tillgång till fastighetsnära återvinningsstationer för källsortering.

Tranemobostäder har tillstånd för egentransport av farligt avfall som uppkommit i egen yrkesmässig verksamhet. Transportdokument skrivs och signeras vid alla transporter av farligt avfall, oavsett om transporten utförs i egen regi eller inte.

Vi redovisar inte hushållens avfalls- och återvinningsmängder i vår hållbarhetsredovisning dels beroende på att vi har mycket liten möjlighet att påverka dessa, dels avvaktar vi avfallsutredningen och utfallet av denna.

Vi mäter dock dessa mängder på årlig basis.

GRI-INDEX

Vi rapporterar vårt hållbarhetsarbete i enlighet med GRI:s (Global Reporting Initiative) riktlinjer G3 enligt nivå C. Definitionerna av redovisningens innehåll utgår från de frågor som internt bedömts som prioriterade.

Data och information som presenteras har samlats in under verksamhetsåret och rapporten omfattar samtliga fastigheter som ägs och förvaltas av oss. Inga avgränsningar har gjorts avseende organisationens ekonomiska, miljömässiga och sociala påverkan. Eftersom historiken bakåt är kort (pga kort tid med hållbarhetsredovisning) saknas jämförelser, undantaget miljödelarna som funnits i tidigare års miljöredovisningar.

Redovisningen omfattar – förutom beskrivningar av organisation och verksamhet – förbrukningar av

värme, el, vatten och drivmedel, samt utsläpp av koldioxid och status vad gäller köldmedier.

I rutinen för redovisning beskrivs processen för att ta fram redovisningen. I rutinen för nyckeltal, avläsningar och mätinstrument beskrivs hur datainsamlingen går till.

I de fall där det krävs kvantitativa mått på hållbarhetsarbetet och där Tranemobostäder redovisar sådana, anses dessa vara redovisade. I de fall redovisningen är mer kvalitativ har dessa ansetts delvis redovisade.

Nedanstående tabell innehåller samtliga kärnindikatorer samt de tilläggsindikatorer som vi har bedömt som relevanta. Hållbarhetsredovisningen är en del av vår årsredovisning och sidhänvisningar till årsredovisningen har markerats med ÅR.

Förklaring, uppfyllandegrad enligt GRI:

■ Rapporteras

■ Rapporteras delvis

■ Rapporteras ej

GRI-REFERENS	REDO-VIS-NING	SIDA/ KOMMENTAR
1 Strategi och analys		
1.1 Uttalande från VD		2
2 Organisationsprofil		
2.1 Organisationens namn		1
2.2 Huvudsakliga produkter och tjänster		3
2.3 Organisationsstruktur		6
2.4 Huvudkontorets säte		3
2.5 Verksamhet, länder		3
2.6 Ägarförhållanden		3
2.7 Marknader		3
2.8 Organisationens storlek		3
2.9 Betydande organisatorisk förändringar		6
2.10 Erhållna utmärkelser		3
3 Redovisningens profil och omfattning		
3.1 Redovisningsperiod		3
3.2 Tidpunkt för senaste redovisning		3
3.3 Redovisningsfrekvens		3
3.4 Kontaktperson		18
3.5 Process för att fram redovisningens innehåll		15
3.6 Redovisningens omfattning		3
3.7 Särskilda begränsningar i redovisningen		15
3.8 Skillnader i jämförbarhet		15
3.9 Beskrivning av mätmetoder, inklusive avvikelser från GRI:s indikatorprotokoll		15
3.10 Förklaring till förändring av tidigare angiven information		3
3.11 Betydande förändringar i omfattning, avgränsningar eller mätmetoder		15

GRI-REFERENS	REDO-VIS-NING	SIDA/ KOMMENTAR
3.12 GRI-index		15-18
4 Styrning, åtaganden och engagemang		
4.1 Struktur för bolagsstyrning		4-5
4.2 Styrelseordförandens ställning i organisationen		6
4.3 Antal oberoende, ej verkställande styrelseledamöter		ÅR 3
4.4 Möjligheter att lämna rekommendationer till styrelsen		5
4.5 Koppling mellan ersättning till ledning och verksamhetsresultat		Politiskt tillsatt styrelse
4.6 Rutiner för motverkande av intressekonflikter inom styrelsen		Finns rutiner för jävshantering mm på kommunal nivå
4.7 Rutiner för styrelsens kvalifikationer		5
4.8 Principer för ekonomiskt, socialt och miljömässigt uppträdande		6
4.9 Rutiner och processer för CSR-arbetet i styrelsen		
4.10 Utvärdering av styrelsens egna prestationer		Gjorts 2013. Uppföljning ska göras
4.11 Försiktighetsprincipen		14
4.12 Anslutning till externa deklARATIONER, principer, standarder och andra initiativ		3,4
4.13 Medlemskap		4, ÅR3
4.14 Organisationens intressenter		3
4.15 Tillvägagångssätt för att identifiera intressenter		Workshop i miljögruppen
4.16 Kommunikationsinsatser		Ca 30 st till hyresgästerna
4.17 Viktiga frågor som kommunicerats med intressenter		Regelmässig rapportering till ägaren via moderbolag. Styrts av Ägardirektiv.

GRI-REFERENS		REDOVISNING	SIDA/ KOMMENTAR
5	Hållbarhetsstyrning och resultatindikatorer		
EC	Ekonomiska indikatorer		
EC1	Direkt ekonomiskt värde		ÅR 9
EC2	Risker och möjligheter hänförliga till klimatförändringar		7
EC3	Pensioner och andra förmånsplaner		ÅR 14
EC4	Ekonomiskt stöd från offentliga organ		3
EC5	Ingångslön lägre än minimilön		Förekommer ej
EC6	Lokala leverantörer		Regelbundna entreprenörsträffar.
EC7	Lokala anställningar		3
EC8	Utveckling av samhällets infrastruktur och utbud		Via ägardirektiv och kommunala beslut
EN	Miljömässiga indikatorer		
EN1	Materialanvändning		Styrs vid upphandling av nybyggnation
EN2	Återvunnet material		Styrs vid upphandling av rivning
EN3	Direkt energiförbrukning		10
EN4	Indirekt energiförbrukning		Mäts ej
EN5	Energibesparingar		10
EN6	Initiativ och resultat för energieffektiva produkter och tjänster		8-9
EN7	Initiativ och resultat för att minska indirekt energiförbrukning		8-9
EN8	Vattenanvändning och vattenkällor		11
EN9	Vattenkällor som väsentligen påverkas av användningen		11
EN11	Verksamhet inom områden med rik biologisk mångfald		Ingen
EN12	Påverkan på den biologiska mångfalden		Ingen
EN16	Direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser		11,13
EN17	Andra relevanta indirekta utsläpp av växthusgaser		Inga

GRI-REFERENS		REDOVISNING	SIDA/ KOMMENTAR
EM18	Minskning av utsläpp av växthusgaser		13
EN19	Utsläpp av ozonnedbrytande ämnen		11
EN20	Utsläpp av NO _x SO _x och andra ämnen		Mäts ej. Små mängder
EN21	Utsläpp till vatten		Mycket litet från egen verksamhet. Hyresgästernas utsläpp kan ej mätas.
EN22	Avfallsvolym och hantering		15
EN23	Väsentligt spill		Förekommer ej
EN24	Mängd farligt avfall		Redovisas via transportdokument
EN26	Initiativ och resultat för att minska miljöpåverkan från produkter och tjänster		8-9, 14
EN27	Återvinning av sålda produkter		Förekommer ej
EN28	Betydande böter, samt sanktioner till följd av miljöbrott		14
EN29	Miljöpåverkan från transporter och tjänsteresor		12
LA	Anställningsförhållanden och arbetsvillkor		
LA1	Personalstyrka		ÅR 3
LA2	Personalomsättning		6, ÅR3
LA4	Antal medarbetare som omfattas av kollektivavtal		Samtliga
LA5	Varseltid vid betydande verksamhetsförändringar		Enligt kollektivavtal
LA7	Arbetsrelaterade olyckor och sjukdomsfall		En olycka under 2016
LA8	Åtgärder för att bistå anställda vid sjukdom		Avtal med Avonova
LA10	Antal utbildningstimmar per anställd		Ca 20 timmar
LA11	Program för kompetensutveckling		Via utvecklingssamtal
LA12	Andel medarbetare med regelbundna utvecklingssamtal		Samtliga
LA13	Mångfaldsindikatorer för styrelse, ledning och medarbetare		Styrs politiskt
LA14	Lönkvot mellan män och kvinnor per yrkeskategori		Ej applicerbart

GRI-REFERENS		REDO-VIS-NING	SIDA/ KOMMENTAR
HR Resultatindikatorer för mänskliga rättigheter			
HR1	Investeringsbeslut med beaktande av mänskliga rättigheter		
HR2	Leverantörer som granskas avseende mänskliga rättigheter		
HR3	Antal utbildningstimmar i mänskliga rättigheter		
HR4	Antal fall av diskriminering och åtgärder		Inga fall
HR5	Verksamhet där föreningsfrihet/ kollektivavtal kan riskeras		Förekommer ej
HR6	Verksamhet där barnarbete kan förekomma		Förekommer ej
HR7	Verksamhet där tvångsarbete kan förekomma		Förekommer ej
SO Indikatorer för resultat avseende samhällsfrågor			
SO1	Rutiner som hanterar bolagets påverkan på samhället		Styrs av politiska beslut
SO2	Affärsområden som har bedömts avseende risker/korruption		4,15

GRI-REFERENS		REDO-VIS-NING	SIDA/ KOMMENTAR
SO3	Andel medarbetare som utbildats i bolagets korruptionsriktlinjer		Samtliga
SO4	Vidtagna åtgärder vid fall av korruption		Inga fall av korruption
SO5	Politiska ställningstaganden och deltagande i lobbying		Nej
SO8	Böter/sanktioner pga brott mot gällande lagar och regleringar		4,14
PR Resultatindikatorer för produktansvar			
PR1	Utvärdering av produkters och tjänsters påverkan på hälsa och säkerhet		Ja, görs löpande.
PR3	Typ av produkt- och tjänsteinformation som krävs		Ett flertal processer och rutiner i ledningssystemet
PR5	Rutiner för kundnöjdhet och utfall av undersökningar		Uppföljning vid uppsägning av lägenhet
PR6	Rutiner för lagefterlevnad avseende marknadskommunikation		Nej. Granskas av kommunen.
PR9	Betydande bötesbelopp för lagbrott mm		14

Tranemo, 2017-07-07

Per Östlund

verksamhetssamordnare

Miljönätverket Sjuhärad

(0707-20 14 75, per.ostlund@7miljo.se)

Miljönätverket Sjuhärads miljögrupp 2016-17 (miljöansvariga och revisorer), fr.v. Kjell-Ove Sethson, Jacob Andersson, Elisabeth Erkenborn, Michael McCleave, Mattias Severinsson, Annika Björklund-Fagrell, Tina Andersson, Tommy Czolowski, Andréa Ekeroth, Anders Eriksson, Tommy Borg och Per Östlund.

Tranemobostäder är stolt medlem av Miljönätverket Sjuhärad (7miljö)!

CERTIFIKAT

ISO 14001

CERTIFICATE nr/no.2835 M

Härmed intygas att:/This is to certify that:

Tranemo Bostäder AB

har ett miljöledningssystem som uppfyller kraven enligt SS-EN ISO 14001 vad gäller:

has an environmental management system that fulfils the requirements of SS-EN ISO 14001 with respect to:

Fastighetsförvaltning, underhåll och ansvar för byggprojekt

Real estate management, maintenance and liability for construction projects

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut/SP Technical Research Institute of Sweden

Certifiering - Certification

Lennart Månsson

SP är ett av SWEDAC ackrediterat organ för certifiering av miljöledningssystem
SP is a Certification Body, accredited by SWEDAC, for certification of environmental management systems

Sida/page 1 (2)

Giltigheten verifieras på www.sp.se/certifiering
The validity is verified at www.sp.se/certifiering

Akred. nr 1002
Certifiering
ISO/IEC 17021

